

infectie, kan gemakkelijk met de zomer-herfst-parasieten worden besmet. Een gecombineerde malaria-infectie kan worden veroorzaakt door enting van een individu met tertiaan- en zomer-herfst-parasieten en beide parasieten-typen worden dan na de infectie in het bloed teruggevonden. Door intraveneuse enting met bloed, dat slechts halve manen en eivormen der zomer-herfst-parasieten bevat, ontwikkelt zich bij den geënten persoon geen malaria. DE HAAN.

---

## INGEZONDEN.

---

*Geachte Gérant!*

Toen op de Vrijdag j.l. te Utrecht gehouden vergadering van Comité's en Afgevaardigden voor de oprichting van sanatoria voor borstlijders, collega DE VLIÉGER de malaria als argument tegen Zeeland aanvoerde, was ik verbaasd, dat het oude sprookje van de Zeeuwsche koorts onder deskundigen nog dienst moest doen en moet ik vooronderstellen, dat collega met zijn vroegere gewestgenooten weinig voeling meer heeft; anders toch zou hij moeten weten, dat in de jaren na 1870 bij invoering van een vasten waterstand en beteren afvoer van het polderwater, de malaria gaandeweg uit Zeeland is verdwenen. Niet dat ook hier evenzeer als elders af en toe op zich zelf staande gevallen voorkomen: In Oostkapelle, in de gemeente, waar c. q. van een sanatorium in Zeeland, die instelling zou moeten verrijzen, kwamen bijv. in de 22 jaren, waarover onze geneeskundige statistiek loopt, 2 sterfgevallen voor aan febris interm. 2 aan febris pernicioosa, maar de bereids aangewezen gemeente Hellendoorn is in dit opzicht ook geen heilig boontje: zij had 6 dooden aan febris interm en 5 aan febris pernic. in die zelfde jaren, een verhouding in verband met de bevolking iets gunstiger dan Oostkapelle, maar geen reden gevende tot de door collega aangegeven vrees, dat men patiënten naar Zeeland zedende, ze mogelijk van tuberculosis zou zien genezen, maar met malaria terugkomen. Maar wel gewettigd is de vrees voor het omgekeerde, daar Hellendoorn, wat het veelvuldig voorkomen van phthisis betreft, misschien het record slaat van ons land. Immers die zelfde statistiek geeft ons een sterfte aan phthisis op 10 000 inwoners:

te Oostkapelle van . . . . .	8.2
in Zeeland „ . . . . .	15.3
„ Het Rijk „ . . . . .	20.3
„ Overijsel „ . . . . .	26.8
te Hellendoorn „ . . . . .	32.4

En, waar onze geachte Inspecteur, Dr. PEIJNAPPEL, de juiste opmerking maakte, dat, wanneer men voor Overijsel de cijfers in groepen van 5 jaren bracht, men een belangrijke verbetering moest constateeren, schijnt dit voor Hellen-

doorn ook niet te helpen; immers het 2de quinquennium (1880—1884) geeft juist het zelfde cijfer als het 4de (1890—1894), namelijk 101, in verband met de toeneming der bevolking, wel iets gunstiger, maar toch van geringe beteekenis.

Allerminst, M. de G., wil ik hiermede de keuze van Hellendoorn als plaats voor een sanatorium in andere opzichten wraken. Oekonomische en andere voordeelen van overwegenden aard zijn wellicht aan de stichting daar verbonden, maar dan late men, te meer daar ook het praeadvies onzer klinische Hoogleeraren ROSENSTEIN, PEL, TALMA niet werd gevolgd, er ons medici buiten, ten zij — en ook voor dit standpunt zou veel aan te voeren zijn — men het omgekeerde bedoelt en zegt: in Hellendoorn komt de meeste phthisis voor, daar is dus de grootste behoefte aan een sanatorium, daar treffe men den vijand in zijn hol, maar dan zend ik er mijn Walcherschen boer ook niet heen, om malaria kwijt te raken en tuberculose op te doen! Of wil de Twentsche industrie een sanatorium voor haar arbeiders, uitstekend, maar dan is het wel wat veel gevergd de belangstelling van geheel Nederland daarvoor warm te houden.

Middelburg, 1 Mei 1899.

Dr. J. P. BERDENIS VAN BERLEKOM.

---

*Mijnheer de Redacteur!*

Vergun mij langs dezen weg een enkele opmerking onder de aandacht van de leden onzer Maatschappij te brengen naar aanleiding van punt L der onderwerpen ter behandeling op de Algemeene Vergadering.

Door de Ned. Maatschappij ter bevordering der Pharmacie wordt gevraagd, een Commissie te benoemen, *die bereid is*, met haar Commissie samen te werken om middelen te beramen, die paal en perk zullen stellen aan den woeker, die ons bestaan vernietigt, aan medici en pharmaceuten belangrijke schade toebrengt, m. n. de menigvuldige overtredingen, waaraan onbevoegden in voortdurend stijgende mate zich schuldig maken door de genees- en artsenijbereidkunst uit te oefenen.

Het komt mij voor dat het gewenscht is, goed de beteekenis van deze vraag te overzien, voordat men in de Afdeulings-vergaderingen over het mandaat der afgevaardigden een besluit neemt.

In het voorgestelde kunnen twee zaken gescheiden worden. Ten eerste de vraag in hoeverre de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst meent te moeten ageeren tegen het optreden van onbevoegden op medisch en pharmaceutisch gebied, beschouwd uit het oogpunt van de door hen toegebrachte belangrijke schade aan medici en pharmaceuten, als een verweermiddel dus tegen den ons bestaan met vernietiging dreigenden woeker.

Eerst wanneer deze vraag in bevestigenden zin is beslist, komt de tweede vraag aan de orde, of de Ned. Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst tot dat doel wenscht samen te werken met de Ned. Maatschappij tot bevordering der Pharmacie.

De eerste vraag is niet nieuw en kwam reeds herhaaldelijk aan de orde. Zelden echter in een vorm, als thans wordt voorgesteld. Bij de bevordering